
Neformālās iniciatīvas grupas «Durvis» (Latvija) projekts «Ar metadonu pa bezceļiem»

Padziļināto interviju ar metadona farmakoterapijas klientiem apkopojums

Projektu „Ar metadonu pa bezceļiem” realizē neformālā narkotiku lietotāju iniciatīvas grupa “Durvis”, ar biedrības “Apvienība HIV.LV” tehnisku un Eirāzijas Kaitējuma mazināšanas tīkla (EHRN) finansiālu atbalstu. Projekta apraksts un visi materiāli ir atrodamī interneta vietnē www.hiv.lv

Projekta laikā tika veiktas trīs padziļinātas intervijas ar aizvietotājterapijas (farmakoterapijas) ar metadonu programmas (turpmāk tekstā saīsināti - MP) klientiem: diviem vīriešiem un vienu sievieti; klientu vecums 32, 34, 57 gadi; MP atrodas 4, 7, 13 gadu; divi intervējamie strādā oficiāli ar līgumu, viens - piepelnās saņemot naudu „uz rokas”. Intervējamie sniedza atbildes uz tādiem pašiem jautājumiem kā fokusgrupas dalībnieki¹.

Intervijas sniegšanas dienā intervējamie jūtas fiziski labi, vienam ir psiholoģiskas problēmas.

Kopumā savu veselības stāvokli vērtē kā labu un normālu.

Atbildes uz jautājumu, kā metadons ietekmējis veselību:

- Lietojot metadonu kļuva labāk, nav jānodarbojas ar prostitūciju.
- Psiholoģiski esmu mierīgs, nav stresa.
- Sāku sekot līdzī savai veselībai, kaut ko izārstēju.

MP priekš intervējamiem nozīmē:

- Līdzeklis kā aiziet no narkotikām.
- Līdzeklis savas dzīves kvalitātes izvēlei.
- Izmācījos, ieguvu profesiju. MP palīdzēja adaptēties dzīvei. Agrāk bija kauns par sevi.

Vai tic, ka MP palīdz atbrīvoties no narkotiku lietošanas:

- divi atbild, ka ir cerības, ka jā;
- viena atbilde - nē, MP ir hroniskiem narkomāniem atbalstoša terapija.

Par plānoto palikšanas ilgumu MP:

- 2 inetrvējamie šaubās:

- sākumā domāju vienu gadu, tagad viss ir ievilcies, ir problēmas ar alkoholu, 2-3 reizes gadā žūpoju;

- nav noteikta laika, visu dzīvi negribētu, varbūt pēc 2-3 gadiem aiziešu;

- viens intervējamais atzīst, ka nedomā aiziet, jo baidās no veselības problēmām. Pašlaik jūtas stabili un komfortabli visu dienu.

Par plānoto atrašanās ilgumu MP ar ārstu runājuši visi intervējamie, viens apspriežas regulāri un uzticas ārstam.

Ja tiktu atteikta uzņemšana MP visi intervējamie atzīst, ka būtu turpinājuši narkotiku lietošanu:

- Būtu šausmīgi, deva bija milzīga.
- Nomirtu, daudzi, ar ko kopā lietoju, jau miruši - pārdozēšana.
- Vēl mazliet un būtu cietumā.

Par recepsu trunkvilizātoru izrakstīšanu un lietošanu:

1 Руководство по проведению фокус-групп с потребителями опиатов, которые состоят на программе заместительной терапии http://www.apvienibahiv.lv/docs/729/Projekti_2015/Fokusgrupas_RUS.pdf

Neformālās iniciatīvas grupas «Durvis» (Latvija) projekts «Ar metadonu pa bezceļiem»

- viena atbilde ir, ka nē, nejaudā un arī nejūt vajadzību pēc tiem;
- divi lieto un jūtas labāk - labāk guļ, ir mierīgāki. Ārsti neatsaka trankvilizatoru izrakstīšanu.

Visi intervējamie ir mazinājuši devu, apsprieduši to ar ārstu:

- Arsti ir devuši padomu kā, cik, izturējušies atbalstoši.
- Ārsts teica: paskatīsimies, ja būs slikti - palielināsim.
- Mazināju devu, jo gribēju parādīt, ka esmu aktīvs, kaut ko daru, cenšos, ka man var dot metadonu līdzi.

Par informācijas pietiekamību par MP visi intervējamie atzīst, ka informācija ir nepietiekoša, īpaši latviešu valodā:

- Internetā informācijas pietiek. Tie, kas nedarbojas ar internetu, tiem trūkst informācijas.
- Neko nezināju. Paziņa pastāstīja par metadonu. Tad arī dr. <...> visu izstāstīja, man viss kļuva skaidrs.
- Zināju tāpēc, ka biju Anglijā un tur ir ļoti daudz informācijas. Pie mums nav. Visi uzzina no mums pašiem. Es arī visiem stāstu par MP.

Ja pēdējā gada laikā radušies jautājumi par MP, visi intervējamie atzīst, ka saņēmuši atbildes no ārsta: kā samazināt devu, kā rīkoties, lai atietu no alkohola.

Viena atbilde bija: “psihologs teica, ka ar mani nav vērts strādāt, jo man ir daudz gadu un noturīgi uzskati”.

Par ārstēšanas plānu viens intervējamais atzina, ka tāds ir un to apspriež ar ārstu vienu reizi mēnesī.

Viens intervējamais atzīst, ka “neatceras, ko ārsts runājis, jo bija šausmīgā stāvoklī”.

Par ārstēšanās rezultātiem visiem intervējamiem nav skaidrības: “kaut ko ļoti ilgi stāstīja ārsts”; “nezinu”; “runājām par alkohola lietošanu”.

Visiem intervējamiem ir skaidra kārtība, kurš saņems metadonu viņu vietā, ja kas atgādāsies.

Uz jautājumu, kāpēc nevar aiziet no MP, viens intervējamais atzīst, ka pats nevēlas aiziet, bet divi - ka nav tam gatavi:

- Pašam jābūt gatavam.
- Nevaru aiziet dēļ alkohola. Palīdzētu - rehabilitācija uz gadu.
- Ja būtu jābrauc katru dienu un nevarētu savienot ar darbu - samazinātu devu un aizietu no MP, ārsts man palīdzētu.

Turpmāko dzīvi intervējamie saista ar darbu, ģimeni:

- Vienkārši dzīvošu.
- Viss būs normāli: darbs, sieva, mašīna.

Visi intervējamie piebilda, ka MP ir devusi labumu viņu dzīves kvalitātes uzlabošanā:

- Ja uzliktu uz svariem labo un sliktu, ko dod MP, tad MP dod vairāk labā, nekā sliktā – var strādāt, mācīties.
- MP man ļoti palīdzēja: kad atceros kā agrāk dzīvoju - šausmas, tagad - normāls cilvēks.

Secinājumi

- Visi intervējamie atzīst MP pozitīvo nozīmi un ietekmi uz savas dzīves kvalitāti.
- Ir dalītas domas par to, vai MP palīdz atbrīvoties no atkarības vai nē.
- Domas dalās par palikšanas ilgumu MP, visi intervējamie šo jautājumu apspriež ar ārstiem.
- Visi intervējamie ir apsprieduši devas lielumu ar ārstiem, iespējām to samazināt, tāpat nav problēmu ar trankvilizatoru izrakstīšanu un citu problēmu apspriešanu ar ārstiem.
- Ir dažādas pieredzes ar ārstēšanas plāna izpratni.
- Visi intervējamie atzīst, ka nav skaidrības par ārstēšanas rezultātiem.
- Visi intervējamie atzīst, ka aiziešana no MP lielā mērā ir atkarīga no paša cilvēka. Palīdzētu

Neformālās iniciatīvas grupas «Durvis» (Latvija) projekts «Ar metadonu pa bezceļiem»

rehabilitācija un ārsti.

- Visi intervējamie atzīst, ka informācija par MP ir nepietiekoša.

Projekta vadītājs Juris Ekšteins (dveriv@gmail.com)

Projekta metodologs Agita Sēja (agita.seja@inbox.lv)

Rīga, 2015. gads